

Informacja dla osób powracających na stałe do Polski

W ostatnich latach coraz więcej obywateli naszego kraju myśli o powrocie do Ojczyzny. Dotyczy to również Polaków mieszkających na terenie Stanów Zjednoczonych. Z decyzją tą wiążą się istotne obawy związane z ponownym zaaklimatyzowaniem się, znalezieniem pracy czy ze sprawami związanymi z przysługującymi świadczeniami emerytalno-rentowymi.

Przedstawiamy informacje dla rodaków powracających do kraju, mające na celu odpowiednie przygotowanie do powrotu i pomoc w odnalezieniu się w nowej rzeczywistości.

Część I

Dokumenty, dane osobowe i zameldowanie

Paszport

Przygotowania do wyjazdu z USA należy rozpocząć od upewnienia się czy posiadacie Państwo ważny polski paszport. Wymóg posługiwania się polskim dokumentem paszportowym podczas kontroli granicznej wynika z ustawy o obywatelstwie polskim i dotyczy wszystkich obywateli – zarówno tych mieszkających w Polsce, jak i tych, którzy posiadają równocześnie obywatelstwo innego kraju i na stałe mieszkają za granicą. Przekroczenie polskiej granicy na podstawie paszportu innego kraju, skutkuje stosowaniem przepisów dotyczących cudzoziemców, a największym, choć nie jedynym związanym z tym ograniczeniem jest to, że pobyt cudzoziemca w Polsce nie może przekroczyć 90 dni w okresie 180-dniowym. Straż Graniczna rekomenduje więc, aby z odpowiednim wyprzedzeniem podjąć kroki zmierzające do uzyskania polskiego paszportu i posługiwać się polskim dokumentem w trakcie kontroli granicznej, co pozwoli na uniknięcie nieprzyjemności na granicy.

Informacje paszportowe znajdą Państwo na stronie internetowej Konsulatu:

http://www.nowyjork.msz.gov.pl/pl/informacje_konsularne/paszporty/

WAŻNE!

W wielu sytuacjach złożenie wniosku paszportowego musi zostać poprzedzone uregulowaniem spraw obywatelskich i prawnych. Wniosek o potwierdzenie obywatelstwa polskiego do wojewody muszą złożyć osoby, których paszport utracił ważność przed laty, natomiast wniosek o zarejestrowanie zagranicznego aktu urodzenia lub małżeństwa wymagany jest od osób, które nigdy wcześniej nie uzyskały numeru PESEL lub których dane zmieniły się po wyjeździe z Polski (np. w wyniku zawarcia małżeństwa czy zmiany imienia lub nazwiska). Sprawy te mogą zostać uregulowane za pośrednictwem Konsulatu, ale należy pamiętać, że ich przeprowadzenie wymaga czasu - Konsulat pomaga w przygotowaniu wniosków w sprawach obywatelskich i prawnych, a następnie przekazuje je do rozpatrzenia instytucjom w Polsce (urzędowi wojewódzkim i urzędowi stanu cywilnego). Działania prowadzące do uzyskania polskiego paszportu trzeba więc rozpocząć z odpowiednim wyprzedzeniem.

Dowód osobisty

Pełnoletni obywatele, którzy mieszkają w Polsce mają obowiązek posiadania i posługiwania się dowodem osobistym na terytorium kraju, a za niedopełnienie tego obowiązku grozi kara. Dowód jest

dokumentem, który potwierdza tożsamość i obywatelstwo posiadacza. Wniosek o uzyskanie dowodu osobistego można złożyć bezpłatnie w każdym urzędzie gminy w kraju. Nie jest natomiast możliwe wyrobienie dowodu za pośrednictwem Konsulatu. Wniosek składa się w formie pisemnej lub w formie elektronicznej. Wyrobienie dokumentu trwa zwykle do 30 dni. Trzeba pamiętać, że po odbiór dowodu należy zgłosić się osobiście do tego samego urzędu, w którym złożony był wniosek.

Numer PESEL

Numer PESEL to 11-cyfrowy numer ewidencyjny identyfikujący osobę, konieczny do zrealizowania wielu formalności w kraju. Numer zostaje nadany m. in. przy sporządzeniu aktu urodzenia dla dziecka urodzonego na terytorium Polski, przy zameldowaniu na pobyt stały lub czasowy w kraju oraz przy ubieganiu się o dowód osobisty i paszport. System PESEL funkcjonuje w Polsce od połowy lat 80-tych. Osoby nie posiadające numeru, które mieszkają za granicą występują o wydanie numeru PESEL wraz ze złożeniem wniosku o paszport w Konsulacie. Numer PESEL mogą uzyskać obywatele polscy, a w określonych przypadkach także cudzoziemcy.

Prawo jazdy

Osoby posiadające jedynie amerykańskie prawo jazdy nie mogą prowadzić samochodu na terenie Polski. Aby uzyskać taką możliwość powinny wystąpić o uzyskanie międzynarodowego prawa jazdy lub złożyć wniosek o wydanie polskiego prawa jazdy. W przypadku osób, które w przeszłości posiadały polskie prawo jazdy, najlepiej wystąpić z wnioskiem o wyrobienie nowego dokumentu, który składa się w zależności od miejsca zamieszkania w urzędzie miasta, urzędzie dzielnicy lub w starostwie powiatu. Międzynarodowe prawo jazdy – *International Driving Permit* - jest wydawane przez firmę ubezpieczeniową AAA i uprawnia do prowadzenia pojazdu jedynie na okres 6 miesięcy od daty przyjazdu do Polski. Aby uzyskać polskie prawo jazdy, obywatele Stanów Zjednoczonych lub osoby, które posługiwały się tylko amerykańskim prawem jazdy powinny zdać pisemny egzamin teoretyczny. Zagraniczne prawo jazdy, na podstawie którego wydano polskie prawo jazdy, jest następnie zwracane przez polski urząd do odpowiedniego organu państwa, które je wydało. Warto również zaopatrzyć się w dokument poświadczający prawdziwość danych zawartych na amerykańskim prawie jazdy w stanowym wydziale komunikacji. Dokument ten może okazać się przydatny, gdy polskie urzędy będą chciały zbadać autentyczność amerykańskiego prawa jazdy.

Zameldowanie na pobyt stały lub czasowy

Do dnia 1 stycznia 2018 r. każdy obywatel polski mieszkający w Polsce jest objęty obowiązkiem meldunkowym. Oznacza to, że najpóźniej w 30. dniu od przybycia do miejsca zamieszkania należy zameldować się na pobyt stały pod wskazanym adresem. Możliwe jest także zameldowanie na pobyt czasowy w wypadku pobytu pod adresem innym niż stały, przekraczającego 3 miesiące. Zameldowanie na pobyt stały lub czasowy należy zgłosić w urzędzie gminy właściwym ze względu na deklarowane miejsce zamieszkania. W tym samym czasie można mieć tylko jedno miejsce pobytu stałego. Zgłoszenia można dokonać osobiście lub przez pełnomocnika, o zameldowaniu dzieci muszą pamiętać ich rodzice lub opiekunowie. Usługa zameldowania na pobyt stały i uzyskanie zaświadczenia o takim zameldowaniu są bezpłatne. Jeżeli dane zamieszczone we wniosku o zameldowanie nie budzą wątpliwości, zameldowania dokonuje się w momencie złożenia wniosku.

Z obowiązkiem meldunkowym wiąże się także obowiązek wymeldowania się z miejsca pobytu stałego lub czasowego. Możliwe jest wymeldowanie się podczas zgłoszenia zameldowania w nowym miejscu. Należy także pamiętać o obowiązku zgłoszenia wyjazdu za granicę na dłużej niż 6 miesięcy. Usługa

jest bezpłatna, a zgłoszenie zostanie od razu przyjęte w urzędzie gminy właściwej ze względu na miejsce zamieszkania.

ePUAP

Portal ePUAP to Elektroniczna Platforma Usług Administracji Publicznej, która umożliwia załatwianie spraw urzędowych drogą elektroniczną, także z zagranicy. W celu korzystania z platformy należy założyć konto na stronie www.epuap.gov.pl, wypełnić i wysłać wniosek o nadanie profilu zaufanego, a następnie potwierdzić tożsamość w punkcie potwierdzającym. Potwierdzenia można dokonać m. in. w Konsulacie.

Dokumenty zabierane ze Stanów Zjednoczonych

Wyjeżdżając ze Stanów Zjednoczonych warto zabrać ze sobą dokumenty amerykańskie, które mogą okazać się potrzebne do przeprowadzenia różnego rodzaju formalności w Polsce. Poza dokumentami tożsamości przygotujmy dokumenty prawne, administracyjne i podatkowe czy te, które potwierdzają uzyskane wykształcenie i przebieg pracy zawodowej. Ważne będą dokumenty wskazujące na zmianę imienia lub nazwiska, wyroki rozwodowe, akty stanu cywilnego, pełnomocnictwa, dowody posiadanego ubezpieczenia czy pobieranych świadczeń. Należy pamiętać, że do celów urzędowych dokumenty amerykańskie muszą być przedkładane z oficjalnym tłumaczeniem na język polski (odpłatnie można go dokonać u tłumacza przysięgłego w Polsce lub poświadczyć tłumaczenie w Konsulacie). Dokumenty sporządzone w USA muszą także być opatrzone tzw. klauzulą Apostille, która umożliwia posługiwanie się nimi do celów urzędowych w Polsce. Apostille poświadcza zarówno autentyczność dokumentu, jak i to, że dokument został wydany przez uprawniony do tego podmiot. Klauzulę wydają wyznaczone do tego w każdym stanie organy amerykańskie i kwestie związane z jej uzyskaniem należy omawiać bezpośrednio z nimi.

Posiadacze obywatelstwa amerykańskiego lub Zielonej Karty powinni także zadbać o zgromadzenie wszystkich dokumentów, które będą konieczne do wywiązywania się z obowiązków ciążących na nich z tytułu posiadania obywatelstwa czy prawa pobytu w USA.

Bardzo ważne jest również ujednoclenie danych osobowych w polskich i amerykańskich dokumentach – ma to duże znaczenie w sprawach rodzinnych, majątkowych czy spadkowych i innych kwestiach prawnych, które mogą pojawić się w przyszłości.

***

Polecamy korzystanie z następujących stron internetowych zawierających porady związane z powrotem do kraju oraz informacje dot. obowiązujących procedur prawnych i sposobu załatwiania spraw urzędowych:

www.powroty.gov.pl

www.obywatel.gov.pl